

ZAMONAVIY TIBBIYOT, YUTUQLAR VA IMKONIYATLAR

Kibriyeva Ruxshonabonu Xamza qizi

Buxoro davlat tibbiyot instituti “tibbiy praflaktika” yonalishi talabasi.

Annotatsiya: Mazkur maqolada tibbiyotning inson hayoti va sog'lig'ini saqlashdagi o'rni, uning ijtimoiy va iqtisodiy taraqqiyotdagi ahamiyati yoritilgan. Shuningdek, zamonaviy tibbiyot yutuqlari, profilaktika choralari va tibbiy xizmat sifati jamiyat rivojida muhim omil sifatida ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: tibbiyot, zamonaviy tibbiyot, profilaktika, davolash usullari, kasalliklarni davolash.

KIRISH

Tibbiyot qadimdan insoniyat hayotining ajralmas qismi bo'lib kelmoqda. Insonning sog'lomligi nafaqat shaxsiy farovonlik, balki jamiyat barqarorligi va taraqqiyoti uchun ham muhim ahamiyatga ega. Shu sababli tibbiyot 'hayot qo'riqchisi sifatida insoniyat taraqqiyotida muhim o'rin tutadi.

Tibbiyotning asosiy vazifalari:

Tibbiyotning asosiy vazifalari quyidagilardan iborat:

□ Inson hayotini saqlab qolish.

□ Kasalliklarni davolash va ularning oldini olish.

□ Sog'lom turmush tarzini targ'ib qilish.

□ Yangi davolash usullarini ishlab chiqish va joriy etish.

Zamonaviy tibbiyot yutuqlari.

Bugungi kunda tibbiyot juda katta yutuqlarga erishdi. Sun'iy intellekt, robotlashtirilgan jarrohlik, genom tahlili va telemeditsina kabi yangiliklar tibbiyot sifatini yanada oshirmoqda. Masalan, yurak-qon tomir kasalliklarini erta aniqlash yoki saratonni dastlabki bosqichda tashxislash imkoniyatlari hayotiy muhim ahamiyat kasb etadi.

Kudratullayeva O.M. (2025) ma'lumotlariga ko'ra inson genomini o'rganish va DNKn tahrirlash usullarini ishlab chiqish (CRISPR-Cas9) irsiy kasalliklarni davolash uchun yangi imkoniyatlarni ochmoqda. Sun'iy intellektdan foydalanish mashinali texnologiyalarni o'rganish va neyrotarmoqlardan foydalanish kasalliklarni tashxislash va bashoratlashni yaxshilaydi.

Sun'iy intellekt (SI) hozirda nafaqat texnologik yangilik, balki zamonaviy tibbiyot arsenalidagi muhim vositaigi muallif tomonidan ta'kidlangan. Undan foydalanish tashxisot, davolash va bemorlarni kuzatish usullarini sezilarli darajada o'zgartiradi, tibbiy yordamni yanada aniq va samarali bo'lishiga yordam beradi.

Telemeditsinaning rivojlanishi, global sog'liqni saqlashda muhim bosqichga aylandi. Telemeditsina bemorlarga onlayn konsultatsiya va davolash imkoniyatini beradi, ayniqsa, chekka hududlarda tibbiy xizmatlardan foydalanish imkoniyatlarini sezilarli darajada kengaytiradi.

Tibbiy xizmatlar ko'rsatish uchun raqamli texnologiyalardan foydalanish ko'plab mamlakatlar va tashkilotlar uchun standart bo'lib, tashxis va davolash jarayonini sezilarli darajada tezlashtiradi.

Shaxsiylashtirilgan tibbiyot bemorning individual xususiyatlarini, masalan, ularning genetikasi, biologiyasi va metabolik xususiyatlarini hisobga oluvchi davolash usullaridan foydalanishga asoslangan. Ushbu yondashuv davolanishni yanada samarali va xavfsizroq qiladi.

Farmakogenomika - bu bemorning genetik xususiyatlarining dori vositalarining samaradorligi va xavfsizligiga ta'sirini o'rganadigan tibbiyot sohasi. Ushbu yondashuv eng samarali va minimal nojo'ya ta'sirga ega bo'lgan dori-darmonlarni tayinlash imkonini beradi. Shunday qilib, farmakogenomika davolashga individual yondashuvni osonlashtiradi, uning samaradorligini oshiradi.

Immunoterapiya - bu saraton hujayralari yoki infektsiyalarga qarshi kurashish uchun tananing immun tizimidan foydalanadigan davolash usuli bo'lib hisoblanadi. Immunoterapiya antitanalar, vaktsinalar yoki immunitetni kuchaytiruvchi boshqa dorilarni qo'llashni o'z ichiga olishi mumkin. Ushbu usul saraton kasalligini davolashda samarali ekanligini isbotladi va boshqa ko'plab kasalliklar uchun terapiyaning muhim qismiga aylanishi mumkin.

Elektron tibbiy kartalar (ETK) bemor ma'lumotlarini raqamli formatda saqlash va qayta ishlash, tibbiy ma'lumotlarni kiritishni yaxshilash va tibbiy yordam sifatini oshirish imkonini beradi. ETK tashxisot va davolash jarayonini tezlashtiradi va tibbiy muassasalar va bemorlar o'rtasidagi o'zaro munosabatlarni osonlashtiradi.

Mobil salomatlik ilovalari bemorlarga ularning ahvolini kuzatish, dori-darmonlar haqida eslatma olish va masofadan turib shifokorlar bilan maslahatlashish imkonini beradi. Bu texnologiyalar tibbiy xizmatlarni yanada qulayroq qiladi, kasalliklarga o'z vaqtida tashxis qo'yish, bemor ahvolidagi o'zgarishlarga tezkor javob berish imkonini beradi.

Profilaktikaning ahamiyati.

Profilaktik tibbiyot - bu aholi salomatligini saqlash va yaxshilash, kasalliklarning oldini olish va xavf omillarini bartaraf etishga qaratilgan tibbiy-ijtimoiy chora-tadbirlar majmui bo'lib hisoblanadi. Zamonaviy profilaktik tibbiyotda amalga oshirilayotgan chora-tadbirlar majmuasi orqali, salomatlikka ta'sir qiluvchi omillarini yumshatish va ijobiy omillarni kundalik hayotga faol kiritish ishlab chiqilmoqda.

Sog'lomlashtirish ishlari, emlash, muntazam tibbiy ko'riklar va to'g'ri ovqatlanish odatlari kasalliklarning oldini olishda muhim rol o'ynaydi. Shu bois tibbiyotning profilaktik yo'nalishi jamiyat sog'lig'ini mustahkamlashda asosiy omillardan biridir.

O'zbekiston tajribasi.

O'zbekistonda so'nggi yillarda sog'liqni saqlash tizimini modernizatsiya qilish, tibbiy xizmat sifatini oshirishga katta e'tibor qaratilmoqda. Yangi klinikalar qurilishi, qishloq joylarda tibbiy punktlarning faoliyati, xorijiy tajribaga asoslangan dasturlar - bularning barchasi tibbiyotning jamiyat hayotidagi rolini kuchaytirmoqda.

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, tibbiyot nafaqat kasalliklarni davolash, balki ularning oldini olish, inson umrini uzaytirish va hayot sifatini oshirishda beqiyos o‘rin tutadi.

Shu bois uni haqli ravishda ‘hayot qo‘riqchisi’ deb atash mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Karimov I. (2020). Zamonaviy tibbiyot va uning rivojlanish yo‘nalishlari. Toshkent.
2. WHO (2021). Global Health and Preventive Medicine Reports.
3. Topol E. (2019). Deep Medicine: How Artificial Intelligence Can Make Healthcare Human Again.
4. O‘zbekiston Respublikasi Sog‘liqni saqlash vazirligi materiallari (2023).
- Алчехов А., Джумамуратов П., Мамметгурбанова Ай Новые достижения в области медицины в мировом контексте // Вестник науки. 2025. №1 (82). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/novye-dostizheniya-v-oblasti-meditsiny-v-mirovom-kontekste> (дата обращения: 22.11.2025).
5. Кудратуллаева О.М. Современная медицина: достижения, вызовы и перспективы // Инновационная наука. 2025. №2-2. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/sovremennaya-meditsina-dostizheniya-vyzovy-i-perspektivy> (дата обращения: 22.11.2025).
6. Полунина, Н & Пивоваров, Ю & Милушкина, О. (2018). Профилактическая медицина – основа сохранения здоровья населения. Вестник Российского Государственного медицинского университета. 5-13. 10.24075/vrgmu.2018.058.